

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Природничих наук

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 26 «ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»**

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність Е2 «Екологія»

Освітня програма «Екологія»

Освітній ступінь бакалавр

Факультет психолого-природничий

Рівне - 2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни ОК 26 "Природоохоронне законодавство та екологічне право" для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою Е2 "Екологія". РДГУ. 2025. 19 с.

Мова навчання: українська.

Розробник:

Велесик Т.А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри природничих наук.

Протокол від "17" червня 2025 року № 8

Завідувач кафедри

природничих наук

(проф. Наталія ГРИЦАЙ)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією
психолого-природничого факультету

Протокол від "26" червня 2025 року № 5

Голова навчально-методичної комісії

психолого-природничого факультету

(доц. Ірина ТРОХИМЧУК)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3,0	Галузь знань <u>Е Природничі науки, математика та статистика</u>	Вибіркова	
Модулів — 2	Спеціальність <u>Е2 Екологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 2		2-й	
Загальна кількість годин — 90		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 2,5 самостійної роботи студента — 1,5	Освітній рівень: перший (бакалаврський) рівень	14 год.	
		Практичні	
		16 год.	
		Лабораторні	
		– год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання: 6 год.	
Вид контролю: екзамен			
Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін відповідно до освітньої програми			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про правові засади охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Дисципліна спрямована на розвиток у студентів правової свідомості, вмінь орієнтуватися в системі чинного екологічного законодавства України та міжнародних нормативно-правових актів, а також здатності застосовувати їх у практичній діяльності еколога.

Основні **завдання дисципліни** «Природоохоронне законодавство та екологічне право»:

- ознайомлення студентів із системою джерел екологічного законодавства України, міжнародних актів у сфері охорони довкілля та принципами екологічного права;
- формування правових знань про регулювання відносин у сфері використання природних ресурсів (земель, вод, надр, лісів, рослинного та тваринного світу, атмосферного повітря);
- розвиток практичних умінь застосовувати норми екологічного права у типових і нестандартних професійних ситуаціях, готувати правові документи, здійснювати правовий аналіз екологічних порушень;
- виховання екологічної та правової культури, усвідомлення відповідальності за прийняті рішення у сфері охорони довкілля;
- опанування методів правової оцінки екологічних ризиків, правового забезпечення екологічної безпеки та розробки заходів щодо запобігання порушенням природоохоронного законодавства;
- набуття навичок самостійної роботи з нормативно-правовими актами, правовими базами даних, аналітичними документами, судовою практикою.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними **компетентностями**:

загальними:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фаховими:

ФК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

ФК16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціальноекономічних наук.

ФК17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Формулювання результатів навчання для обов'язкових дисциплін має базуватися на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання) та деталізувати їх.

Формулювання результатів навчання мають зазначати рівень їхньої сформованості, наприклад, через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

Нормативний зміст за стандартом вищої освіти України підготовки бакалавра передбачає наступні **програмні результати навчання**:

ПРН02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПРН20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПРН24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Теоретичні основи екологічного законодавства

Тема 1. Предмет, метод, принципи та система екологічного права

Історія розвитку екологічного права на Україні. Поняття екологічного права. Предмет і метод екологічного права. Об'єкти екологічного права. Принципи та система екологічного права. Поняття та види джерел екологічного права. Зміст екологічного законодавства. Конституційні основи екологічного права. Законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права.

Тема 2. Управління природокористуванням та охороною довкілля

Поняття та зміст управління в галузі екології. Принципи державного управління в галузі екології. Методи державного екологічного управління. Функції державного управління в галузі екології. Система органів екологічного управління та їх компетенція.

Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян

Поняття та елементи еколого-правового статусу людини і громадянина. Види екологічних прав громадян. Гарантії реалізації екологічних прав людини і громадянина. Види екологічних обов'язків громадян. Поняття, зміст та форми права власності на природні ресурси. Підстави виникнення та припинення права власності на природні ресурси. Захист права власності на природні ресурси. Поняття права природокористування. Види права природокористування. Принципи права природокористування. Підстави виникнення та припинення права природокористування.

Тема 4. Правове забезпечення екологічної безпеки

Поняття екологічної безпеки та її правові основи. Правове регулювання ядерної та радіаційної безпеки. Правова охорона довкілля від забруднення відходами. Особливості правового регулювання біологічної, генетичної та харчової безпеки. Поняття відповідальності за порушення екологічного законодавства. Підстава відповідальності в галузі екології. Кримінальна відповідальність за екологічні злочини. Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення. Дисциплінарна відповідальність в галузі екології.

Тема 5. Право землекористування

Поняття права землекористування. Об'єкти та суб'єкти права землекористування. Права та обов'язки власників землі і землекористувачів. Правове регулювання охорони та раціонального використання земель. Управління у галузі земельних відносин.

Змістовий модуль II. Екологічне право

Тема 6. Правове регулювання використання та охорони вод

Поняття права водокористування та правової охорони вод. Нормативно-правова база використання і охорони вод. Державне управління у галузі використання та охорони вод і відтворення водних ресурсів.

Тема 7. Право користування надрами

Надра як об'єкт правової охорони та використання. Особливості права надрокористування. Управління у галузі охорони та використання надр. Правове забезпечення раціонального використання надр.

Тема 8. Право користування рослинним світом

Рослинний світ як об'єкт правової охорони та використання. Форми права користування рослинним світом. Правове регулювання охорони рослинного світу.

Управління та контроль у галузі охорони, використання і відтворення рослинного світу. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ. Ліс як об'єкт правової охорони і використання. Право власності на ліси і право лісокористування. Правове забезпечення охорони та захисту лісів. Управління в галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів.

Тема 9. Право використання тваринного світу

Тваринний світ як об'єкт правової охорони та використання. Правові основи використання тваринного світу. Правове регулювання охорони, раціонального використання і відтворення тваринного світу. Управління та контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.

Тема 10. Право користування природно-заповідним фондом України

Природно-заповідний фонд як об'єкт правової охорони та використання. Правове регулювання використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду. Юридична відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд. Правове забезпечення раціонального використання рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зон.

Тема 11. Правове регулювання охорони атмосферного повітря

Атмосферне повітря як об'єкт правової охорони. Правові засади стандартизації і нормування у галузі охорони атмосферного повітря. Юридична відповідальність за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря.

Тема 12. Правова охорона навколишнього природного середовища в населених пунктах, сільському господарстві, промисловості, на транспорті і в атомній енергетиці

Правова охорона навколишнього природного середовища в населених пунктах. Правова охорона навколишнього природного середовища у сільському господарстві. Правова охорона навколишнього природного середовища в промисловості. Правова охорона навколишнього природного середовища в атомній енергетиці.

Тема 13. Міжнародне екологічне право

Поняття міжнародного екологічного права. Джерела міжнародного екологічного права. Міжнародна відповідальність за екологічні правопорушення. Вирішення міжнародних екологічних спорів.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль I. Теоретичні основи екологічного законодавства												
Тема 1. Предмет, метод, принципи та система екологічного права	7	1	1	-	-	5						
Тема 2. Управління природокористуванням та охороною довкілля	7	1	1	-	-	5						
Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян	7	1	1	-	-	5						
Тема 4. Правове забезпечення екологічної безпеки	7	1	1	-	-	5						
Тема 5. Право землекористування	5	1	1	-	-	3						
Разом за змістовим модулем I	33	5	5	-	-	23						
Змістовий модуль II. Екологічне право												
Тема 6. Правове регулювання використання та охорони вод	7	1	2	-	-	4						
Тема 7. Право користування надрами	7	1	1	-	-	5						
Тема 8. Право користування рослинним світом	6	1	1	-	-	4						
Тема 9. Право використання тваринного світу	7	1	1	-	-	5						
Тема 10. Право користування природно-заповідним фондом України	6	1	1	-	-	4						
Тема 11. Правове регулювання охорони атмосферного повітря	7	1	2	-	-	4						

Тема 12. Правова охорона навколишнього природного середовища в населених пунктах, сільському господарстві, промисловості, на транспорті і в атомній енергетиці	7	1	1	-	-	5							
--	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--

Тема 13. Міжнародне екологічне право	10	2	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем II	57	9	11	-	-	37						
Разом за змістовим модулем III	-	-	-	-	-	-						
Усього годин	90	14	16	-	-	60						

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1.	Предмет, задачі та принципи екологічного права	1
2.	Джерела екологічного права	1
3.	Система органів управління в галузі охорони довкілля	1
4.	Екологічні права та обов'язки громадян	1
5.	Право і види власності на природні ресурси	1
6.	Право природокористування	2
7.	Правове забезпечення екологічної безпеки	1
8.	Правові засади економічного механізму природокористування та охорони довкілля	1
9.	Особливості правового регулювання використання та охорони земель	1
10.	Особливості правового регулювання використання та охорони надр	1
11.	Особливості правового регулювання використання та охорони вод	2
12.	Особливості правового регулювання використання та охорони лісів	1
13.	Особливості правового регулювання використання та охорони рослинного і тваринного світу	2
Разом		16

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва змістового модуля та теми	Кількість годин
		денна
Змістовий модуль I. Теоретичні основи екологічного законодавства		
Тема 1. Предмет, метод, принципи та система екологічного права		
1.	Система органів управління в галузі природокористування та охорони довкілля	5
Тема 2. Управління природокористуванням та охороною довкілля		
2.	Правові засади державної екологічної політики	5
Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян		
3.	Суб'єкти і об'єкти права природокористування	5
Тема 4. Правове забезпечення екологічної безпеки		
4.	Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства	5
Тема 5. Право землекористування		

5.	Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	3
Змістовий модуль II. Екологічне право		
Тема 6. Правове регулювання використання та охорони вод		
6.	Юридична відповідальність за порушення водного законодавства	4
Тема 7. Право користування надрами		
7.	Юридична відповідальність за порушення гірничого законодавства	5
Тема 8. Право користування рослинним світом		
8.	Юридична відповідальність за порушення лісового законодавства	4
Тема 9. Право використання тваринного світу		
9.	Юридична відповідальність за порушення фауністичного законодавства	5
Тема 10. Право користування природно-заповідним фондом України		
10.	Рекреаційні, курортні і лікувально-оздоровчі зони як об'єкти правової охорони	4
Тема 11. Правове регулювання охорони атмосферного повітря		
11.	Управління та контроль у галузі охорони атмосферного повітря	4
Тема 12. Правова охорона навколишнього природного середовища в населених пунктах, сільському господарстві, промисловості, на транспорті і в атомній енергетиці		
12.	Правова охорона навколишнього природного середовища на транспорті	5
Тема 13. Міжнародне екологічне право		
13.	Загальна характеристика законодавства зарубіжних країн про регулювання охорони навколишнього середовища	6
Разом		60

8. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Навчально-дослідна робота має складатися зі змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури.

У вступі слід обґрунтувати актуальність теми, показати ступінь розробленості даної теми, здійснити критичний аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми, визначити завдання дослідження.

В основній частині наводиться основний матеріал теми навчальної роботи, слід викласти факти, ідеї, результати досліджень в логічній послідовності, обґрунтувати власну позицію, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначити шляхи вирішення досліджуваної проблеми, розглянути тенденції подальшого розвитку даного питання. Практичну частину (за наявності) необхідно представити у вигляді результатів власних досліджень, із статистичною обробкою даних.

У висновках потрібно представити результати дослідження, підвести його підсумки.

Обсяг реферату 6-10 сторінок, друкований (формат А-4; інтервал 1,5; розмір шрифту – 14).

Роботу потрібно виконати на окремих аркушах, які необхідно скріпити. На титульному аркуші слід вказати прізвище, ім'я та по-батькові студента, курс, групу, спеціальність. Текст роботи повинен бути чітким, розбірливим, з пронумерованими сторінками.

Тематика ІНДЗ

1. Новели екологічного законодавства України.
2. Проблеми кодифікації еколого-правових норм.

3. Проблеми екологічного права як галузі законодавства.
4. Проблеми екологічного права як галузі науки.
5. Проблеми екологічного права як навчальної дисципліни.
6. Видатні постаті вітчизняної науки екологічного права.
7. Поресурсні й функціональні акти в системі екологічного законодавства.
8. Міжнародні договори як джерела екологічного права України.
9. Поняття, структура та особливості екологічних правовідносин.
10. Норми екологічного права.
11. Проблеми становлення та розвитку екологічних прав і свобод людини.
12. Проблеми формування екологічної правосвідомості людини.
13. Проблеми реалізації права людини на безпечне для життя та здоров'я довкілля.
14. Проблеми реалізації права людини на відшкодування екологічної шкоди.
15. Політико-правові гарантії екологічних прав і свобод людини.
16. Духовно-правові гарантії екологічних прав і свобод людини.
17. Проблеми формування екологічної культури людини.
18. Співвідношення екологічного права та екологічного законодавства.
19. Конституція України як джерело екологічного права.
20. Роль судової практики в регулюванні екологічних відносин.
21. Поняття, сутність і значення екологічної функції держави.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» використовують наступні методи навчання:

- МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);
- МН2 – практичний метод (практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

10. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» викладач здійснює за рейтинговою системою.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

а) поточний контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на занятті;
- оцінювання контрольних робіт;
- оцінювання завдань для самостійної роботи;
- тестовий контроль.

б) підсумковий контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на заліку.

МО1 – екзамен;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО9 – захист практичних та лабораторних робіт.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної

дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

11. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- інші види.

Основними засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання студентів, з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право», є:

- - презентація результатів виконаних завдань та досліджень;
- - екзамен.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК01	Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності	ПРН02	Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування	МН1, МН2	МО1, МО2, МО4

ЗК12	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	ПРН24	Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	МН1, МН7	МО2, МО7, МО9
ФК15	Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук	ПРН02	Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування	МН1, МН2	МО1, МО2, МО4
		ПРН20	Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства	МН2, МН3	МО2, МО4, МО9
ФК16	Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук	ПРН02	Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування	МН1, МН2	МО1, МО2, МО4
		ПРН24	Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	МН1, МН7	МО2, МО7, МО9
ФК17	Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства	ПРН20	Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства	МН2, МН3	МО2, МО4, МО9

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зарах
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задов	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадов	не зарах
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ та оцінка

за екзамен.

13. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюється у ході поточного та підсумкового контролю. Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Поточний контроль передбачає:

– перевірку знань студентів у ході практичних занять (усні відповіді, виконання презентацій, виконання навчально-дослідних завдань, проектів, перевірка письмових завдань самостійної підготовки);

– представлення проекту, за темою передбаченими змістовими модулями.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за п'ятибальною шкалою: 3 бали – «задовільно», 4 – «добре», 5 – «відмінно».

Поточне тестування та самостійна робота													ІНДЗ	Екзамен	Разом
Змістовний модуль I					Змістовний модуль II										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13			
2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	6	70	100

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів

14. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Кафедральне положення про рейтингову систему оцінювань знань № 48-075.
2. Робоча програма з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право».
3. Конспект лекцій.
4. Методичні рекомендації до практичних робіт.

15. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, предмет, метод і система екологічного права.
2. Принципи екологічного права та їх закріплення в законодавстві України.
3. Джерела екологічного права та їх класифікація.
4. Конституційні основи екологічного законодавства України.
5. Основні закони України у сфері охорони навколишнього природного середовища.
6. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України у сфері довкілля.
7. Система органів державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища.
8. Функції та повноваження Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
9. Органи місцевого самоврядування у системі екологічного управління.
10. Форми і методи державного управління природокористуванням.
11. Державна екологічна політика та її реалізація.
12. Екологічні права громадян України та гарантії їх забезпечення.
13. Екологічні обов'язки громадян України.
14. Право громадян на участь у прийнятті екологічно значущих рішень.
15. Право власності на природні ресурси.
16. Поняття та види права природокористування.
17. Підстави виникнення і припинення права природокористування.
18. Правові засади забезпечення екологічної безпеки.
19. Поняття та структура екологічної безпеки держави.

20. Система заходів державного управління у сфері екологічної безпеки.
21. Юридична відповідальність за порушення природоохоронного законодавства.
22. Види екологічних правопорушень.
23. Види юридичної відповідальності у сфері охорони довкілля.
24. Земельні ресурси як об'єкт екологічного права.
25. Види земель і правовий режим їх використання.
26. Права та обов'язки землекористувачів.
27. Контроль за використанням і охороною земель.
28. Законодавство України про охорону земель.
29. Водні ресурси як об'єкт правової охорони.
30. Правове регулювання водокористування в Україні.
31. Види водокористування та порядок їх надання.
32. Обов'язки водокористувачів та контроль за охороною вод.
33. Надра як об'єкт правової охорони.
34. Право користування надрами та його особливості.
35. Види користування надрами відповідно до законодавства України.
36. Державний контроль за використанням і охороною надр.
37. Рослинний світ як об'єкт правової охорони.
38. Форми користування рослинним світом.
39. Законодавство про охорону та використання рослинного світу.
40. Тваринний світ як об'єкт правової охорони.
41. Основні вимоги законодавства про охорону тваринного світу.
42. Правовий режим використання тваринного світу.
43. Законодавче забезпечення захисту тварин від жорстокого поводження.
44. Правовий статус природно-заповідного фонду України.
45. Категорії територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
46. Порядок створення, використання та охорони територій природно-заповідного фонду.
47. Органи управління природно-заповідним фондом України.
48. Законодавство України про охорону атмосферного повітря.
49. Принципи охорони атмосферного повітря.
50. Державне управління та контроль у сфері охорони атмосферного повітря.
51. Види відповідальності за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.
52. Правова охорона навколишнього природного середовища у промисловості.
53. Екологічна безпека у сільському господарстві.
54. Екологічна безпека на транспорті та в енергетиці.
55. Правове забезпечення екологічної експертизи.
56. Оцінка впливу на довкілля як інструмент запобігання екологічним порушенням.
57. Міжнародно-правові принципи охорони довкілля.
58. Міжнародні угоди України у сфері охорони навколишнього природного середовища.
59. Роль ООН, ЄС та інших міжнародних організацій у формуванні екологічного права.
60. Міжнародне співробітництво України у сфері екологічної безпеки та сталого розвитку.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бойчук Ю.Д., Шульга М.В., Цалін Д.С., Дем'яненко В.І. Основи екології та екологічного права. Навч. посіб: 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. 368 с.
2. Василенко Л.П. Правові проблеми діяльності органів виконавчої влади з питань екології. монографія. Житомир: ЖНАЕУ, 2014. 122 с.
3. Доступ до правосуддя в галузі охорони довкілля: практ. посіб. / Є.А. Алексєєва, Г. В. Левіна, О. М. Шуміло та ін.; за заг. ред. О. В. Кравченко; Міжнародна благодійна організація «Екологія–Право–Людина». Львів: Норма, 2015. 144 с.
4. Екологічне право України: підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. Каракаша І.І. Одеса : Фенікс, 2012. 788 с.
5. Каракаш І.І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні. Монографія. Одеса : Юридична література, 2017. 438 с.
6. Коваленко Ю.Л. Конспект лекцій з дисципліни Природоохоронне законодавство та екологічне право. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. 108 с.

Допоміжна

1. Бурлака В. А., Грабар І. Г., Хом'як І. І. Екологія відходів. Наукова монографія: за ред. В. А. Бурлаки. Житомир: Рута, 2007. 512 с.
2. Водний Кодекс України від 6 червня 1995р. Відомості Верховної Ради України. 1995. №24. Ст.189.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №18. Ст. 144.
4. Закон України "Про виключну(морську) економічну зону України" від 16 травня 1995р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. N 21. Ст.152.
5. Закон України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру" від 8 червня 2000р. Відомості Верховної Ради України. 2000. №40. Ст.337.
6. Закон України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації" від 13 липня 2000р. Відомості Верховної Ради України. 2000. №42. Ст. 348.
7. Закон України "Про мисливське господарство та полювання" від 22 лютого 2000р. // Відомості Верховної Ради України.- 2000. N 18.- Ст.132.
8. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16 червня 1992р. Відомості Верховної Ради України. 1992. №34. Ст.502.
9. Закон України "Про рослинний світ" від 9 квітня 1999р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22-23. С.198.
10. Закон України "Про тваринний світ" від 13 грудня 2001р. Відомості Верховної Ради України. 2002. №14. Ст. 97.
11. Закон України "Про Червону книгу України" від 7 лютого 2002р. Відомості Верховної Ради України. 2002. №30. Ст.201.
12. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19 листопада 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ст. 19.
13. Закон України "Про відходи" від 5 березня 1998р. Відомості Верховної Ради України. 1998. №36-37. Ст. 242.
14. Закон України "Про державний контроль за використанням та охороною земель. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 350.

15. Закон України “Про екологічний аудит” від 24 червня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 45. Ст. 500.
16. Закон України “Про екологічну експертизу” від 9 лютого 1995р. Відомості Верховної Ради України. 1995. №8. Ст. 54.
17. Закон України “Про екологічну мережу України”. Відомості Верховної Ради України. 2004. №45. Ст. 502.
18. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24 лютого 1994р. Відомості Верховної Ради України. 1994. №27. Ст. 218.
19. Закон України “Про захист тварин від жорстокого поводження” від 21 лютого 2006 р. Офіційний вісник України. 2006. № 11. Ст. 692.
20. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” від 21 червня 2001р. Відомості Верховної Ради України. 2001. №48. Ст. 252.
21. Закон України “Про охорону земель” від 19 червня 2003р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №39. Ст. 349.
22. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. №41. Ст. 546.
23. Закон України “Про пестициди і агрохімікати” від 2 березня 1995р. Відомості Верховної Ради України. 1995. №14. Ст.91.
24. Закон України “Про поводження з радіоактивними відходами” від 30 червня 1995р. Відомості Верховної Ради України. 1995. №27. Ст. 198.
25. Закон України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 27 лютого 1991р. Відомості Верховної Ради України. 1991. №16. Ст. 198.
26. Земельний Кодекс України від 25 жовтня 2001р. Відомості Верховної Ради України.- 2002. № 3-4. Ст. 27.
27. Кодекс України "Про надра" від 27 липня 1994р. Відомості Верховної Ради України. 1994. №36. Ст. 340.
28. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984р. Відомості Верховної Ради України. 1984. №51. Ст. 1122.
29. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України, 1996. №30. Ст. 141.
30. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001р. Відомості Верховної Ради України. 2001. №25. Ст. 131.
31. Курило В.І. Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів. Методичний посібник (перероблений та доопрацьований). — Київ, 2010. 176 с.
32. Лісовий Кодекс України в редакції Закону України від 8 лютого 2006р. Відомості Верховної Ради України. 2006. №21. Ст. 170.
33. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40. Ст. 356.

1. Інформаційні ресурси

1. Наукова юридична періодика України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/nyub/journals.html>
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Президента України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://president.gov.ua>

6. Центральний юридичний портал України: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://studrada.com.ua/libonline>

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20_20_ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____

підпис

прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____

підпис

прізвище та ініціали

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20_20_ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____

підпис

прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____

підпис

прізвище та ініціали

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____

підпис

прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____

підпис

прізвище та ініціали

Робоча програма _____

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень / зі змінами та доповненнями на 20__20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____

підпис

прізвище та ініціали

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від " ____ " _____ 20__ року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____

підпис

прізвище та ініціали

